

PARELS
VASTGOEDSTRATEGIE
IN BEWEGING
HERONTWIKKELING
OPEN
FEITEN EN CIJFERS

Rijksgebouwdienst
Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

Jaaroverzicht 2013

VOORWOORD

Voor de Rijksgebouwendienst is 2013 het laatste volledige jaar dat we als zodanig bestaan. In 2014 gaan we op in het Rijksvastgoedbedrijf waar we samen met de medewerkers van Vastgoed Defensie, het Rijksvastgoed- en Ontwikkelingsbedrijf en de directie Vastgoed zullen werken aan een prachtige portefeuille. Gebouwen, terreinen, ontwikkelingen; de toekomst ziet er interessant en veelzijdig uit.

Maar voor het zover is, kunnen we terugblikken op een bijzonder jaar. Een jaar waarin we niet alleen voorsorteerden op onze nieuwe toekomst, maar waarin we ook het afronden van enkele prachtige projecten vierden. Het Rijksmuseum opende na tien jaar van verbouwen en uitbreiden haar deuren voor het publiek. Een korte, intensieve verbouwing van het Van Gogh Museum werd in mei succesvol afgerond. De verbouwingen van de ministeries van Defensie en Economische Zaken in Den Haag en de nieuwbouw van

rijkskantoor Turfmarkt 147 in Den Haag en IJDock in Amsterdam werden met een koninklijk tintje officieel afgerond. Ook dit jaar werd een aantal van onze projecten gelauwerd, altijd een prachtige erkenning voor het vakwerk waarvoor onze dienst verantwoordelijk is.

Bijzonder vind ik vooral ook de tomeloze inzet van de medewerkers van de Rijksgebouwendienst in het afgelopen jaar. Beheer en onderhoud, asset management, projectmanagement en ondersteuning aan het primair proces. Een aanstaande fusie leidt tot woelige tijden, maar Rgd'ers zijn zoals altijd in hun werk onverzettelijk. Die energie en werklust vind ik bewonderenswaardig. Ik ben er dan ook zeker van dat de medewerkers van deze dienst ook in de toekomst garant blijven staan voor al die bijzondere projecten, uitdagende nieuwe ontwikkelingen en het zorgvuldig hoeden van de vastgoedportefeuille van het Rijk.

Eva Klein Schiphorst
Algemeen directeur Rijksgebouwendienst

PARELS

APRIL

Rijksmuseum opent haar deuren

APRIL

Koninklijk hoogtepunt

JUNI

Sint Hubertus gerestaureerd als kunstobject

NOVEMBER

Gouden Piramide 2013 voor Modekwartier/100%NL

DECEMBER

Prijzencircus

APRIL

Rijksmuseum opent haar deuren

Na één van de meest ingrijpende renovaties en uitbreidingen die ons land ooit gekend heeft, opende het Rijksmuseum voor het eerst in tien jaar weer haar deuren voor het publiek. De opening op 13 april was in handen van Koningin Beatrix, haar laatste officiële openingshandeling als vorstin.

De spraakmakende operatie herstelde het oorspronkelijke ontwerp van architect Pierre Cuypers in al zijn glorie. Zo zijn decoraties op muren, plafonds en grond hersteld of opnieuw aangebracht. Ook de heldere indeling die Cuypers eind negentiende eeuw uitstekende, is teruggekomen. De belangrijkste aanvulling hierop is de ondergrondse, spectaculaire nieuwe entreehal van Cruz y Ortiz. De ideeën en ontwerpen van dit Spaanse architectenbureau transformeerden het oude, intussen

volgebouwde pand tot hypermodern, logisch ingedeeld museum boordevol authentieke stijlkenmerken.

De vele ingrepen vallen in de smaak. Bij het grote publiek; begin december al, krap zeven maanden na de heropening, werd de 2 miljoenste bezoeker verwelkomd. En bij de internationale pers; al in de aanloop naar de heropening was er wereldwijd grote belangstelling. De kritieken op de heropening waren uiterst lovend.

Kunst

Op grond van de percentageregeling kunst mocht maximaal twee procent van de bouwkosten besteed worden aan kunst. Zo kwam De Britse kunstenaar Richard Wright met een duizelingwekkende, fraaie plafondschildering van 47.000 sterren die

De SMAAK Special, speciaal gemaakt voor de opening van het Rijksmuseum.

APRIL

Rijksmuseum opent haar deuren (vervolg)

allemaal handmatig zijn aangebracht in twee grote zalen van het museum.

Museumdirecteur Wim Pijbes noemde het werk bij de onthulling ervan: 'een historische sensatie.' Fiona Tan, Simon Starling, Bik van der Pol, Germaine Kruij, Lara Almarcegui en Wijnanda Deroo maakten tijdens de verbouwing al werken die reageerden op de transformatie die het gebouw onderging. Deze werken zijn nu opgenomen in de collectie van het Rijksmuseum.

PARELS

APRIL

Koninklijk hoogtepunt

Ons land kleurt op 30 april oranje. Niet voor het gebruikelijke dagje jool en vrijmarkt; deze keer is het de abdicatie die Nederland in zijn greep houdt. Op de Dam in Amsterdam zijn vele duizenden mensen getuige van de troonswisseling. Als de papieren zijn getekend, schrijden het kersverse Koninklijk paar en de Staten-Generaal vanuit het Koninklijk Paleis naar de Nieuwe Kerk. Het interieur en de gevel van het Koninklijk Paleis zijn in de voorgaande jaren grondig gerestaureerd door de Rijksgebouwendienst.

De troonswisseling, het Koninklijk Paleis Amsterdam in vol ornaat.

JUNI

Sint Hubertus gerestaureerd als kunstobject

Het uit 1920 daterende Jachthuis Sint Hubertus in Het Nationale Park De Hoge Veluwe wordt grondig gerestaureerd. De chirurgische precisie waarmee dit gebeurt, is te vergelijken met de restauratie van een kunstwerk. Logisch als men zich bedenkt dat architect J.P. Berlage zijn magnum opus vormgaf als, voor die tijd, hypermodern Gesamtkunstwerk.

De werkzaamheden aan het voormalige woonhuis van de familie Kröller-Müller, een van de honderd meest belangrijke monumenten van ons land, moet ervoor zorgen dat het ongeschonden kan worden doorgegeven aan volgende generaties. Aan de ingrepen in het pand ging een vergelijkend onderzoek vooraf naar het werk van Berlage, zijn tijdgenoten en zijn inspiratiebronnen. Ook is onderzocht wat

de bedoeling was van de oorspronkelijke opdrachtgevers van het Jachthuis. Deze intensieve studie en de brede, gedetailleerde analyse van het object, zorgen ervoor dat het in zijn geheel wordt behandeld als kunstobject.

De restauratie is naar verwachting in april 2014 afgerond. Vanaf oktober 2013 is het jachthuis weer gedeeltelijk open voor het publiek. Via [video's](#) houdt de Rijksgebouwendienst geïnteresseerden op de hoogte van de werkzaamheden.

Via [video's](#) houdt de Rijksgebouwendienst geïnteresseerden op de hoogte.

NOVEMBER

Gouden Piramide 2013 voor Modekwartier/100%NL

Met het project Modekwartier/100%NL hebben woningcorporatie Volkshuisvesting Arnhem, gemeente en bewonersgroepen de verloedering van de wijk Klarendal een halt toegeroepen. Een ingreep die op 30 november 2013 werd beloond met de Gouden Piramide. Deze Rijksprijs wordt jaarlijks toegekend aan toonaangevende voorbeelden van inspirerend opdrachtgeverschap in (afwisselend) architectuur, stedenbouw, landschapsarchitectuur, infrastructuur en ruimtelijke ordening. Dit jaar stond de prijs in het teken van grootschalige gebiedsontwikkeling.

Terwijl de gemeente in Klarendal zorgde voor hoogwaardige herinrichting van de openbare ruimte, richtte Volkshuisvesting Arnhem zich op aankoop en verbetering van panden in de oude winkelstraten van

de wijk. De panden werden na grondig renoveren verhuurd aan beginnende modeontwerpers, die er een atelier (beneden) en woonruimte (boven) vinden. Het voormalige stationspostkantoor geldt als blikvanger van het project. Dit pand is in 125 stukken gezaagd en naar een prominente plek in de wijk verplaatst, waar het als Station Klarendal een nieuw leven kreeg.

De Gouden Piramide is een initiatief van de ministeries van BZK, I&M en OCW en bestaat uit een trofee, plaquette en € 50.000. De organisatie is in handen van het Atelier Rijksbouwmeester, dat onder de Rijksgebouwendienst ressorteert. De Rijksbouwmeester, thans Frits van Dongen, is voorzitter van de jury.

De beste inzendingen worden gedocumenteerd in een boek van uitgeverij nai010 en

De Gouden Piramide is een initiatief van de ministeries BZK, I&M en OCW, de organisaties is in handen van het Atelier Rijksbouwmeester.

NOVEMBER

Gouden Piramide 2013 voor Modekwartier/100%NL (vervolg)

de AVRO zendt documentaires over de genomineerde opdrachtgevers en hun project uit in het programma Kunstuur. De Arnhemse inzending versloeg projecten in Culemborg (Nieuwe Hollandse Waterlinie Culemborg), Zaanstad (Programma Inverdan) en Rotterdam (Test Site van bureau ZUS).

DECEMBER

Prijzencircus

Ook 2013 was, net als 2012, een jaar waarin vele projecten van de Rijksgebouwendienst in de prijzen vielen. Het Nationaal Militair Museum, de nieuwbouw aan de Turfmarkt 147 in Den Haag, Jachthuis Sint Hubertus en het Rijksmuseum kregen alle de bijzondere erkenning die gekoppeld is aan een prijs voor excellent vakwerk.

Nationaal Militair Museum

Bouwbedrijf Heijmans heeft voor het ontwerp van 's lands nieuwste militaire museum op 19 oktober de Dutch Design Award gewonnen. Het nieuwe Nationaal Militair Museum is een samenvoeging van het Legermuseum en het Militaire Luchtvaart Museum; het wordt gerealiseerd op het terrein van het oude vliegbasis Soesterberg. In oktober 2014 opent het de deuren voor publiek. Heijmans realiseert het museum

onder DBFMO-contract, wat inhoudt dat het bedrijf verantwoording draagt voor ontwerp, bouw, inrichting, financiering en exploitatie gedurende 25 jaar.

Jachthuis Sint Hubertus

Schildersbedrijf Wolters en schilders- en decoratiebedrijf Leo Scholten ontvingen op 12 november dit jaar de publieksprijs tijdens de uitreiking van de Nationale Schildersvakprijzen. Zij kregen deze prijs voor het minutieuze restauratiewerk dat zij uitvoeren aan het Jachthuis Sint Hubertus in Het Nationale Park de Hoge Veluwe. De Schildersvakprijs is een tweejaarlijks evenement.

Ministeriegebouw Turfmarkt 147

De laatste prijs die in 2013 werd toegekend aan een Rijksbouwproject was de Betonprijs

Dutch Design Award voor 's lands nieuwe militaire museum.

DECEMBER

Prijzencircus (vervolg)

voor de nieuwbouw van de ministeries van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en van Veiligheid en Justitie aan de Haagse Turfmarkt. Het project won in de categorieën Constructief Ontwerp en Utiliteitsbouw.

Rijksmuseum

Aan het Rijksmuseum tot slot is een indrukwekkende lijst van nominaties en prijzen gekoppeld. Zo nomineerde de stichting Nationaal Renovatie Platform het museum voor de Gulden Feniks 2013. Het architectenbureau Cruz y Ortiz kreeg op 12 oktober de eerste Abe Bonnema Architectuurprijs voor hun werk aan het museum. En op 17 oktober werd bekend dat de FIABCI National Prix d'Excellence toegekend is aan de toonkamer van Nederlandse kunst. FIABCI is de wereldwijde

vastgoedvereniging die in 1948 is opgericht in Parijs en wiens prix d'excellence gelden als Oscars voor vastgoedprojecten. Het Rijksmuseum kreeg de prestigieuze prijs toegekend in twee categorieën: Public Infrastructures / Amenities en Heritage (Restoration / Conservation).

VASTGOED- STRATEGIE

JANUARI

Rijksadviseurs werken aan de techniek van het verbinden

FEBRUARI

Monumenten zorgvuldig overdragen

MEI

Strategisch afstoten helpt markt gezond houden

JUNI

PROVADA: presentatie Rijksvastgoedbedrijf en nieuwe NEN-norm

JUNI

Met masterplannen sluit rijkshuisvesting aan op kleinere, efficiëntere Rijksoverheid

JANUARI

Rijksadviseurs werken aan de techniek van het verbinden

Het College van Rijksadviseurs richt zich de komende jaren op de techniek van het verbinden. Onder deze titel presenteerde zij op 8 januari haar agenda voor 2012 – 2016 en haar werkprogramma voor dit jaar. Programma en agenda (bestaande uit tien thema's) vormen de leidraad in het werk van deze drie onafhankelijk adviseurs die het Rijk over belangrijke ruimtelijke onderwerpen en ontwerpthema's van advies voorzien.

Gedachte achter het college is dat landschap, infrastructuur, ruimtelijke ordening en cultureel erfgoed een onlosmakelijk geheel vormen die het aanzien en de kwaliteit van onze ruimte bepalen. De drie deskundigen in het college zijn aangesteld door hun eigen departement: de Rijksbouwmeester door het ministerie van Binnenlandse Zaken

& Koninkrijksrelaties, de Rijksadviseur voor Landschap en Water door het ministerie van Economische Zaken en de Rijksadviseur voor Infrastructuur en Stad door het ministerie van Infrastructuur & Milieu.

Zie de [website](#) van het college voor het volledige programma en agenda.

vlnr: Eric Luiten, Frits van Dongen en Rients Dijkstra.

FEBRUARI

Monumenten zorgvuldig overdragen

Monumenten die niet langer door de Rijksoverheid gebruikt worden, kunnen in beginsel vervreemd worden. Die beslissing heeft het Kabinet in 2011 genomen. Eind februari publiceert minister Blok van Wonen en Rijksdienst een lijst van 34 monumenten die in aanmerking komen voor deze afstoot. Op de lijst staan alom bekende objecten als de Ruïne van Brederode en de Vesting Naarden. Minister Blok laat de Tweede Kamer in mei weten met de Nationale Monumentenorganisatie te willen praten; de gesprekken gaan over de mogelijkheid de 34 af te stoten monumenten aan te bieden aan deze partij.

Hoewel de Rijksoverheid deze monumenten wil afstoten, blijft zij zich er verantwoordelijk voor voelen. Zo blijft de wettelijke bescherming van monumenten gewoon

bestaan. Ongeveer drie procent van alle monumenten in ons land is in handen van de Rijksoverheid. Nederland telt in zo'n 60.000 eigenaren van rijksmonumenten, variërend van particulieren tot verenigingen en overheden. De objecten die zij bezitten zijn, evenals de 34 te vervreemden monumenten, beschermd via de Monumentenwet. Naast de vele miljoenen die eigenaren van monumenten investeren in behoud en restauratie legt het Rijk er regelmatig geld bij in de vorm van subsidies, leningen en fiscale voordelen. En eerdere verkopen van rijksmonumenten tonen dat de strenge eisen die de Monumentenwet oplegt, leiden tot mooie nieuwe levens voor de monumentale panden die ooit in bezit van het Rijk waren.

Ongeveer 3% van alle monumenten zijn in handen van de Rijksoverheid.

MEI

Strategisch afstoten helpt markt gezond houden

De rijksoverheid krimpt en gaat efficiënter werken. Daarmee verandert de vraag naar rijkshuisvesting. In de vastgoedportefeuillestrategie is vastgelegd dat een deel van de panden die het Rijk in bezit heeft, afgestoten zal worden.

Dit besluit heeft direct gevolgen voor de vastgoedmarkt in Den Haag: hier komt tot 2018 zo'n 660.000 vierkante meter aan grote en kleinere Rijkskantoren beschikbaar. Ongeveer 440.000 vierkante meter hiervan is in bezit van het Rijk. Voor de afstoot van deze panden ondertekenden minister Blok van Wonen en Rijksdienst en wethouder Norder van Den Haag (Stadsontwikkeling en Volkshuisvesting) op 30 mei een samenwerkingsovereenkomst. Hierin spreken zij af dat zij zich beide inzetten om dit verkoopproces in goede banen te leiden,

rekening houdend met de maatschappelijke en bestuurlijke belangen.

Veel van de vrijkomende kantoorruimte zal waarschijnlijk een andere functie krijgen. Zo wil Den Haag in de komende twintig jaar één miljoen vierkante meter kantoorruimte transformeren tot woning. Ook werken, recreëren en een combinatie van deze drie functies behoren tot de mogelijkheden.

Minister Blok en wethouder Norder van Den Haag ondertekenen een samenwerkingsovereenkomst.

JUNI

PROVADA: presentatie Rijksvastgoedbedrijf en nieuwe NEN-norm

Ook dit jaar was de Rijksgebouwendienst present op de professionele vastgoeddagen in de RAI in Amsterdam. De PROVADA was dit jaar de gelegenheid bij uitstek om de toekomstplannen van het nieuw op te richten Rijksvastgoedbedrijf onder de aandacht te brengen.

Daarnaast waren er ook weer belangwekkende ondertekeningen en lanceringen op de belangrijkste beurs voor vastgoedpartijen in ons land. Opvallend was bijvoorbeeld de presentatie van een nieuwe NEN-norm.

NEN 8021 is een nieuwe norm die het mogelijk maakt snel en objectief de kwaliteit van gebouwen te bepalen vanuit het perspectief van de gebruiker. De Rijksgebouwendienst en Defensie Vastgoed kregen de norm overhandigd op woensdag 5 juni. Samen

met de Haagse Hogeschool en NEN vormden zij het kernteam voor de ontwikkeling van NEN 8021.

De norm kwam tot stand met bijdragen van meer dan twintig belanghebbende vastgoedpartijen. Zij helpt gebruikers van vastgoed bij het opstellen van hun wensen en eisen. Ook helpt zij de aanbieders van vastgoed om hun producten te spiegelen aan deze wensen en eisen. Na de presentatie op de PROVADA volgt een openbare commentaarronde. Hierna wordt de norm definitief vastgesteld.

Eva Klein Schiphorst Algemeen directeur Rgd ondertekent nieuwe NEN 8021.

VASTGOED- STRATEGIE

JUNI

Met masterplannen sluit rijkshuisvesting aan op kleinere, efficiëntere Rijksoverheid

Een kleinere, efficiëntere Rijksoverheid, daar hoort een aangepaste huisvesting bij. Op 28 juni schetst minister Blok van Wonen en Rijksdienst de Tweede Kamer hoe via masterplannen ingespeeld wordt op de veranderende vraag naar Rijkshuisvesting.

De minister stuurt twee brieven naar de Kamer: Totaalbeeld masterplannen kantoorhuisvesting en Regionale werkgelegenheidseffecten reorganisatie Rijksdienst. Portee van deze twee brieven is dat rijksdiensten steeds meer gezamenlijk gehuisvest worden, er meer ambtenaren per vierkante meter zullen werken en er minder werkplekken per fte beschikbaar zijn. Door deze maatregelen heeft het Rijk dertig procent minder kantoorruimte nodig, waardoor onder meer gebouwen afgestoten kunnen worden. Vanaf 2020 bespaart het Rijk zo jaarlijks

€ 142 miljoen; € 62 miljoen in Den Haag en € 80 miljoen in de rest van het land. Uitgangspunt bij de keuze voor de Rijkskantoorhuisvesting is het verhogen van het gebruik van de panden die in eigendom zijn, waardoor huurpanden afgestoten kunnen worden. Het aandeel panden in eigendom stijgt van 55 procent (2012) naar zeventig procent in 2020. Volgens de masterplannen is het Rijk dan nog vertegenwoordigd in zeventig plaatsen (tegen 130 plaatsen anno 2012). In Groningen, Overijssel, Flevoland en Limburg neemt de werkgelegenheid relatief het minst af. In Zeeland neemt zij juist toe door de komst van het Korps Mariniers naar Vlissingen. Drenthe, Friesland en Noord-Holland krijgen worden via maatregelen gecompenseerd voor het relatief grote verlies van werkgelegenheid binnen hun grenzen.

Masterplannen leiden tot forse besparingen.

IN BEWEGING

JANUARI

Nieuw Rijkshuisvestingsstelsel krijgt vorm

JANUARI

Vorbereiding nieuwbouw Hoge Raad van start

JANUARI

Startschot bouw Nationaal Militair Museum

MAART / APRIL

RIVM en CBG duurzaam naar Science Park Utrecht

JULI

Het Rijksvastgoedbedrijf komt eraan

JANUARI

Nieuw Rijkshuisvestingsstelsel krijgt vorm

De Ministerraad stemde er in 2011 mee in dat het nieuwe Rijkshuisvestingsstelsel gefaseerd wordt geïmplementeerd. Met de eerste fase, die voor kantoren, is de Rijksgebouwendienst per 1 januari 2013 gestart. Vanaf deze datum verandert de financiële verantwoordelijkheid voor het eigenaarsdeel van de instandhouding van kantoren. Die ligt niet langer bij departementen maar bij de Rijksgebouwendienst. Het gevolg is dat er geen onderscheid meer is tussen planmatig en investeringsonderhoud; beide vallen thans onder de verantwoordelijkheid van de Rijksgebouwendienst.

Een fixatie van de gebruikersvergoedingen maakt de veranderde opzet financieel mogelijk. Via jaarlijkse indexeringen moet uiteindelijk vanaf 1 januari 2016 een vaste

prijs per vierkante meter kantoor ingevoerd zijn. Alle eigenaarszaken voor instandhouding van kantoren vallen zowel technisch als financieel onder de verantwoordelijkheid van de Rijksgebouwendienst. De dienst draagt dus zorg voor het in stand houden van zijn vastgoedportefeuille op het huidige technische kwaliteitsniveau ten behoeve van het huidige gebruik.

Na kantoren volgt de implementatie van het nieuwe stelsel voor specialties; dit wordt vanaf 1 januari 2014 geëffectueerd. Het nieuwe stelsel treedt op 1 januari 2016 volledig in werking.

Het nieuwe Rijkskantoor aan Turfmarkt 147, te Den Haag.

JANUARI

Voorbereiding nieuwbouw Hoge Raad van start

Na een zoektocht van enkele jaren is aan de Korte Voorhout in Den Haag, tussen Smidsplein en Prinsessegracht, een perceel gevonden voor de nieuwbouw van de Hoge Raad der Nederlanden. Dit Hoge College van Staat heeft haar zetel nu nog aan de Kazernestraat / Lange Voorhout maar de organisatie is hier uit haar jasje gegroeid. In 2013 worden de bestaande gebouwen op het perceel aan de Korte Voorhout gesloopt en wordt het terrein bouwrijp gemaakt.

Op het perceel bevonden zich een voormalig kantoor van verzekeringsmaatschappij AXA en het pand voor de Franse Ambassade. De Fransen, die ruim 230 jaar hun huisvesting hadden op deze locatie, hebben in overleg aangeboden plaats te maken voor de Hoge Raad. Eind 2012 vertrok de ambassade naar een nieuw onderkomen. Het gaat om het

voormalige hoofdkantoor van Kodak in Nederland, dat de Rijksgebouwendienst ingrijpend gerenoveerd heeft voor de Fransen. Hiermee is de weg vrij voor de bouwvoorbereidingen.

Artist impression van het nieuwe pand voor de Hoge Raad.

JANUARI

Startschot bouw Nationaal Militair Museum

Met een druk op een knop toverde minister van Defensie Jeanine Hennis-Plasschaert de vlag met het logo voor het nieuwe Nationaal Militair Museum uit een cementmolen. Zo startte zij de bouw van het nieuwe museum dat in oktober 2014 zijn deuren opent op de voormalige vliegbasis Soesterberg. Het museum zal de betekenis van de Nederlandse krijgsmacht in verleden, heden en toekomst belichten met een bijzondere collectie, persoonlijke verhalen van militairen en spectaculaire visualisaties. Op het buitenterrein is ruimte voor evenementen.

De collecties van het Legermuseum en het Militair Luchtvaart Museum worden samengevoegd in het Nationaal Militair Museum. De bouw is in handen van Heijmans PPP, een consortium dat via publiek-private samenwerking verantwoor-

delijk is voor design, bouw, financiering, inrichting en exploitatie van het museum voor 25 jaar. In het consortium ressorteren de bedrijven Heijmans Utiliteitsbouw BV, Burgers Ergon BV, AAFM Facility Management, Vermaat Horeca Exploitatie Holding BV, Claus en Kaan Architecten BV, H+N+S BV, Kossmann.dejong BV, ABT en Deerns.

In oktober 2014 zal het nieuwe Nationaal Militair Museum de deuren openen.

MAART / APRIL

RIVM en CBG duurzaam naar Science Park Utrecht

Begin maart wordt bekend dat er voor de nieuwbouw van het RIVM en het College ter Beoordeling van Geneesmiddelen (CBG) in het Utrechtse Science Park aangepaste beoordelingscriteria zijn. Hiermee zijn de hoge duurzaamheidseisen voor het gebouw te testen.

Toets

De nieuwbouw wordt getoetst aan de hand van BREEAM-NL van de Dutch Green Building Council (DGBC). Het DGBC ontwikkelde de aangepaste criteria voor laboratoriumgebouwen in opdracht van het RIVM. Op basis van de toets ontvangt de nieuwbouw een keurmerk voor duurzaamheid, zowel in de bouw als tijdens gebruik. Het keurmerk richt zich op management, gezondheid, comfort, energie, transport, water, materialen,

afval, landgebruik, ecologie en vervuiling. Zo is integrale duurzaamheid over een langere periode te meten. De criteria zijn ontwikkeld voor de nieuwbouw van het RIVM, maar zijn toepasbaar op alle nieuw te bouwen laboratoria.

Pps

Naast deze criteria kent de nieuwbouw voor het RIVM en CBG nog een primeur. Dit is namelijk de eerste publiek-private samenwerking die de Rijksgebouwendienst aangaat voor een laboratorium. De pps geldt voor de hele levensduur van het pand op basis van design, bouw, financiering, onderhoud en exploitatie. In april 2012 is de Rijksgebouwendienst de Europese aanbesteding gestart. De bouw moet in 2015 aanvangen.

Nieuwbouw voor RIVM en CBG wordt getoetst aan de hand van BREEAM-NL van de Dutch Green Building Council.

JULI

Het Rijksvastgoedbedrijf komt eraan

De voorbereidingen zijn begonnen voor de fusie van de Rijksgebouwendienst, Defensie Vastgoed, het Rijksvastgoed- en Ontwikkelingsbedrijf en de directie Rijksvastgoed. Deze rijksdiensten gaan vanaf 1 juli 2014 op in het nieuwe Rijksvastgoedbedrijf. Met de oprichting van het Rijksvastgoedbedrijf maakt het kabinet een heldere keuze voor het effectief en efficiënt managen van vastgoed vanuit een rijksbrede integrale visie. Het Rijksvastgoedbedrijf bundelt de ervaring en expertise van de vastgoedprofessionals. De nieuwe organisatie wordt verantwoordelijk voor de grootste (gebouwen) vastgoedportefeuille van Nederland.

Rijksvastgoedbedrijf
Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

Vanaf 1 juli 2014 gaan 4 rijksdiensten op in het nieuwe Rijksvastgoedbedrijf.

HERONTWIKKELING

FEBRUARI

Herinrichting kantoor De Resident gegund

FEBRUARI

Van Gogh krijgt nieuwe entree

MEI

Herontwikkeling Knoopkazerne van start

SEPTEMBER

Kantoor De Outlook wordt flexibel
Rijksinspectiekantoor

FEBRUARI

Herinrichting kantoor De Resident gegund

De herontwikkeling van kantoorcomplex De Resident in Den Haag is gegund aan architectenbureau Cepezed. Dit bureau zal samen met Hofman Dujardin Architects en ingenieursbureau Oranjewoud een multidisciplinair ontwerpteam vormen voor deze opgave.

De Resident zal na een uitgebreide herontwikkeling onderdak gaan bieden aan de ministeries van Volksgezondheid, Welzijn & Sport (VWS) en van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW). VWS was al gevestigd in het complex en zal na de herinrichting het pand dus gaan delen. Deze maatregel is onderdeel van het masterplan voor de Rijkshuisvesting in Den Haag en is een gevolg van het programma Compacte Rijksdienst.

Na uitgebreide herontwikkeling zal De Resident onderdak bieden aan twee ministeries (VWS en SZW).

FEBRUARI

Van Gogh krijgt nieuwe entree

Directeur Axel Rüger van het Van Gogh Museum presenteert op 12 februari de plannen voor een nieuwe entree van zijn museum aan de pers. Een nieuwe entree is noodzakelijk om de drommen mensen die het museum jaarlijks bezoeken aan te kunnen; vooral de stoep en de rijweg van de Paulus Potterstraat wordt op piekdagen in beslag genomen door bezoekers die wachten tot ze het museum in kunnen.

De nieuwe entree wordt een uitbreiding van de ovale vleugel op het Museumplein, die in de jaren negentig als uitbreiding van het oorspronkelijke museumgebouw werd gerealiseerd door de Japanse architect Kurokawa. Het bureau van de inmiddels overleden architect creëert een glazen overkapping over de voormalige vijver. Van hieruit zullen roltrappen de bezoekers

naar beneden voeren, vanwaar ze de rest van het complex kunnen betreden.

Enige dagen voor de bekendmaking van de plannen, op 5 februari tijdens het Goed Geld Gala, werd bekend dat de BankGiro Loterij € 4,5 miljoen (verspreid over drie jaar) bijdraagt aan de realisatie van het nieuwe entreegebouw.

BankGiro Loterij draagt € 4,5 miljoen bij (verspreid over drie jaar) aan de realisatie van het nieuwe entreegebouw.

MEI

Herontwikkeling Knoopkazerne van start

Eén van de grootste herontwikkelingsopgaven waar de Rijksgebouwendienst voor staat, is die van de Knoopkazerne in Utrecht. Het bestaande gebouw wordt van 20.850 vierkante meter uitgebreid naar 30.000 vierkante meter en zal in 2017 haar deuren openen als Rijkskantoor. De herontwikkeling vindt plaats via publiek-private samenwerking. De Knoopkazerne is onderdeel van het masterplan Utrecht, dat voorziet in de vernieuwing van het Utrechtse centrum (CU 2030). Op 17 mei ondertekenden de Rijksgebouwendienst en de gemeente Utrecht een samenwerkingsovereenkomst voor het gebied rond de Knoopkazerne. Op 16 oktober tekende de dienst vervolgens met de gemeente Utrecht en NS Vastgoed een overeenkomst voor het terrein Westflank Zuid.

Gefaseerde herontwikkeling

De samenwerkingsovereenkomst tussen gemeente en Rijksgebouwendienst wordt uitgewerkt tot een stedenbouwkundig programma van eisen, dat de basis vormt voor de verdere uitwerking in drie fasen van de volledige gebiedsontwikkeling. Fase 1 is de herontwikkeling van de Knoopkazerne tot modern Rijksverzamelkantoor. De gemeente bouwt in deze periode een fietsenstalling aan de voet van de nieuwe Rabobrug en de gemeente en NS realiseren een verhoogd maaiveld als verbinding tussen de nieuwe OV-terminal Utrecht Centraal en de Rabobrug. In fase 2, vanaf 2017, ontwikkelt de NS enkele kantoren tussen het nieuwe busstation en de Knoopkazerne. En vanaf 2020 volgens, in fase 3 van de herontwikkeling van het gebied, enkele kantooruitbreidingen en

Een van de grootste herontwikkelingsopgaven is die van de Knoopkazerne te Utrecht.

[LEES VERDER](#)

MEI

Herontwikkeling Knoopkazerne van start (vervolg)

woningbouw aan de Croeselaan. Aan deze laan krijgt de Knoopkazerne zijn hoofdingang.

Aanbesteding

Op 22 november neemt de Rijksgebouwendienst een volgende stap in de herontwikkeling van de voormalige Knoopkazerne. Op deze dag opent hij de aanbesteding, waarop bedrijven en consortia kunnen inschrijven. Het gaat om een publiek-private samenwerking met een looptijd van twintig jaar, waarbij de winnende partij verantwoordelijk wordt voor zaken als ontwerp en renovatie, financiering en onderhoud. De aanbesteding loopt tot halverwege 2015.

SEPTEMBER

Kantoor De Outlook wordt flexibel Rijksinspectiekantoor

De Belastingdienst betreft op 20 september officieel haar nieuwe onderkomen op Schiphol: Outlook. Dit voormalige pand van Microsoft, vernoemd naar het mailprogramma van een computergigant, is in opdracht van de Rijksgebouwendienst heringericht zodat er verschillende inspectiediensten kunnen worden ondergebracht.

De flexibele inrichting is afgestemd op het werk van enkele inspectiediensten: Douane, de Financiële Opsporingsdienst, de Inspectie Leefomgeving en Transport, de Nationale Voedsel- en Warenautoriteit en de Belastingdienst. Het pand is 9.000 vierkante meter groot en bevat 400 werkplekken voor bijna 900 fulltime medewerkers van de verschillende diensten. Kunstenaar Claire Harvey maakte voor het nieuwe Rijkskantoor het werk Art in the Outlook.

Mooie naam voor nieuwe onderkomen van de Belastingdienst op Schiphol.

OPEN

MEI

Van Gogh museum weer open voor publiek

MEI

Koninklijke opening voor gerenoveerd ministerie van Defensie

MEI

Logistieke puzzel pand Economische Zaken opgelost

SEPTEMBER

Nieuw stukje Amsterdam in gebruik genomen

OKTOBER

Turfmarkt 147: grootste en hoogste kantoor in Den Haag

OPEN

MEI

Van Gogh Museum weer open voor publiek

Na zeven maanden renovatie is het Van Gogh Museum in Amsterdam op 1 mei heropend voor het publiek. De 199 lichtkoepels in het dak van het hoofdgebouw zijn vervangen. Het museum is verder aangepast aan de modernste eisen rond brandveiligheid en klimaatbeheersing. Ook zijn de kleuren van de wanden van dit museumdeel aangepast aan de modernste inzichten in het exposeren van kunst.

De oudbouw van het Van Gogh Museum aan de Paulus Potterstraat is ontworpen door de vermaarde Nederlandse architect Gerrit Rietveld. Het werd in 1973 geopend. In 1999 opende een uitbreiding voor tijdelijke exposities aan het Museumplein. Dit ovale bijgebouw is van de hand van de Japanner Kisho Kurokawa. Tijdens de werkzaamheden, van 29 september 2012 tot 25 april 2013,

was de collectie van het museum te zien in de Hermitage Amsterdam. In het diepste geheim zijn de werken van een van 's lands beroemdste schilders terugverhuisd en weer opgehangen in het vernieuwde museum. Met het ophangen van een zelfportret van Vincent van Gogh werd de heropening luister bijgezet. Het schilderij is onderdeel van de jubileumtentoonstelling Van Gogh aan het Werk waarmee het museum haar heropening viert.

Van Gogh Museum aangepast aan de modernste eisen rond brandveiligheid en klimaatbeheersing.

OPEN

MEI

Koninklijke opening voor gerenoveerd ministerie van Defensie

Een druk op de knop en de honderden lichtjes in een metershoge, zwevende leeuw lichten op. Het is zijn eerste keer officiële openingshandeling als koning. Zijne Koninklijke Hoogheid Willem Alexander liet het kunstwerk Lion in de centrale hal van het gerenoveerde ministerie van Defensie in Den Haag op 15 mei oplichten.

Het kerndepartement van Defensie aan de Kalvermarkt in Den Haag was technisch en functioneel sterk verouderd. Naast de monumentale Loge van Rotterdam aan het Plein, bestaat het complex uit meerdere aan- en uitbouwen; de oudste uit 1938, de jongste uit 1980. Ondanks de beperkingen die verbonden zijn aan zo'n mêlée van panden, is het complex sterk opgewaardeerd. Alle technische installaties zijn vervangen en de inrichting van de kantoren, een

ontwerp van Sander Architecten, sluit thans aan op de bedrijfsprocessen van het ministerie.

Met een druk op een knop, verricht koning Willem Alexander zijn eerste officiële openingshandeling als koning.

OPEN

MEI

Logistieke puzzel pand Economische Zaken opgelost

Het gerenoveerde gebouw van het ministerie van Economische Zaken aan de Bezuidenhoutseweg in Den Haag is op 22 mei officieel geopend door ZKH Koning Willem Alexander. Het pand is begin jaren vijftig als allereerste Rijksverzamelkantoor ontworpen door rijksbouwmeester Gijsbert Friedhoff. Het is echter nooit als zodanig gebruikt, omdat nog voor de opening besloten werd het gebouw te gebruiken als kerndepartement van het ministerie van Landbouw.

Voor de renovatie tekende architect Cees Dam (Dam & Partners Architecten). Hij zorgde niet alleen voor een uitbreiding van het pand, door middel van een gaanderij, maar leverde ook een complete herstructurering van het gebouw af. Landschapsarchitect Michael van Gessel

was verantwoordelijk voor het ontwerp van de binnentuinen in het carrévormige gebouw. Het eindresultaat is een modern, open kantoorcomplex met glazen puien, modern vormgegeven kantoorvleugels en een stijlvolle serre-achtige orangerie van glas en staal (de gaanderij aan de kant van de Utrechtse Baan). Het werk was een geweldige logistieke puzzel, omdat het ministerie tijdens de verbouwing zoveel mogelijk moest blijven functioneren. Daarom is de hele operatie in fases uitgevoerd.

Bekijk ook dit [filmpje](#) over opening door Koning Willem Alexander.

Op 22 mei opent koning Willem Alexander het gerenoveerde en uitgebreide gebouw voor het Ministerie van Economische Zaken.

SEPTEMBER

Nieuw stukje Amsterdam in gebruik genomen

Een schiereiland van 180 bij 60 meter vlak achter Amsterdam Centraal Station. Dit nieuwe stukje van Amsterdam is op 6 september officieel in gebruik genomen door Maarten van Poelgeest, wethouder Ruimtelijke Ordening van de gemeente. Op IJDock, zoals het eilandje in de rivier heet, staan onder meer de nieuwe onderkomens van de Dienst Waterpolitie, onderdeel van de Nationale Politie, en het Paleis van Justitie. Het gebied kwam tot stand door een samenwerkingsverband tussen de gemeente, ASR Vastgoed en de Rijksgebouwendienst.

Naast de overheidsdiensten – die een deel van de 89.000 vierkante meter kantoren op het IJDock in gebruik hebben – bevinden zich hier ook 56 appartementen, een hotel met 285 kamers, een haven met zestig ligplaatsen, een fietsenstalling en een parkeergarage met

500 plaatsen. Het gebouw van het Paleis van Justitie en de Dienst Waterpolitie werd op 19 september officieel geopend door Koning Willem Alexander. Bijzonder aan het gebouw is het certificaat good van BREEAM-NL, wat inhoudt dat het pand zeer energiezuinig en duurzaam is. Zo beschikt het over warmte/koudeopslag (WKO) in de bodem gecombineerd met een warmtepomp, FSC-gecertificeerde houtproducten en marmer. Marmer is slijtvast, onderhoudsvrij en uitstekend herbruikbaar. In het kader van de werken opgenomen, die in het kader van de procentageregeling kunst zijn vervaardigd door vijf kunstenaars: Barbara Broekman, Ad de Jong, Marien Schouten, Sjaak van Rhijn en Patrick van Caeckenbergh.

Een film over de bouw van IJDock kun je [hier](#) vinden.

Het gebouw van het Paleis van Justitie en de Dienst Waterpolitie heeft een certificaat good van BREEAM-NL.

OKTOBER

Turfmarkt 147: grootste en hoogste kantoor in Den Haag

De Turfmarkt 147, het grootste en hoogste kantoor van Den Haag, is op 17 oktober officieel geopend door ZKH Koning Willem Alexander. Rijkskantoor Turfmarkt 147 beslaat twee van de drie torens die door de Duitse architect Hans Kollhoff zijn ontworpen als ensemble. De keuze voor Kollhoff kwam tot stand onder verantwoordelijkheid van voormalig rijksbouwmeester Jo Coenen. De twee torens zijn sinds begin 2013 in gebruik als de hoofdzetels van het ministerie van Veiligheid & Justitie en het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

De ambtenaren werken volgens de principes van Het Nieuwe Werken. Zij hebben geen eigen bureau of vaste telefoon meer; wel nog een eigen etage met hun naaste collega's. Er zijn 4.000 werkplekken

beschikbaar voor 5.000 ambtenaren. In de toekomst zullen er nog meer mensen in het gebouw komen te werken.

Het nieuwe complex is zowel duurzaam als energiezuinig. Zo is het energieverbruik ten opzichte van de oude huisvesting van beide ministeries vijftig procent minder. Verwarming en koeling vindt plaats via betonkernactivering en de torens zijn opgetrokken in duurzame materialen. Inspiratie voor de 39 etages tellende torens vond architect Kollhoff in de eerste wolkenkrabbers die in Chicago verrezen. De bouw van het hoogste gebouw van Den Haag (146 meter) en grootste kantoorgebouw van ons land duurde vier jaar en kostte € 330 miljoen; ruim binnen budget en planning.

Sinds begin 2013 zijn de twee nieuwe torens aan de Turfmarkt 147 in gebruik door twee ministeries (VEJ en BZK).

FEITEN EN CIJFERS

Financiële gegevens

Kerncijfers vastgoed

Kerncijfers personeel

Financiële gegevens

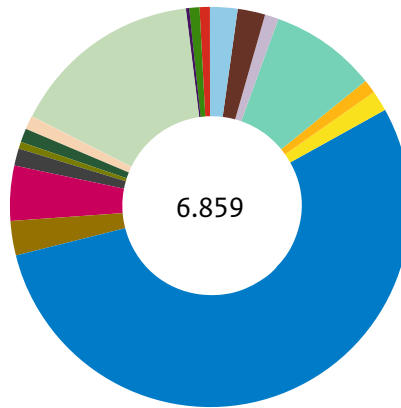
Samenvattende verantwoordingsstaat 2013 inzake baten-lasten agentschap Rijksgebouwendienst van de begroting Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

(Bedragen x € 1.000)

	1	2	(3)=(2)-(1)	4
Omschrijving	Oorspronkelijk vastgestelde begroting	Realisatie	Verschil realisatie en oorspronkelijk vastgestelde begroting	Realisatie 2012
Rijksgebouwendienst				
Totale baten	1.409.877	1.437.820	27.943	1.455.562
Totale lasten	1.418.365	1.423.747	5.382	1.477.383
Saldo van baten en lasten	8.488-	14.073	22.561	21.821-
Totale kapitaalontvangsten	522.157	277.201	-244.956	428.602
Totale kapitaaluitgaven	921.560	900.405	-21.155	900.715

Kerngegevens vastgoed

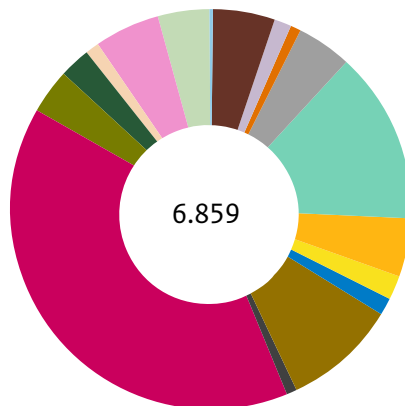
2013 BVO per objectfunctie in 1.000 m²

Archiefgebouw 153	Jeugdinstelling 114	Parkeergarage 82
Bedrijfsruimte 161	Kantoorgebouw 3.717	Parkeerterrein 4
Bibliotheek 80	Laboratorium 191	Penitentiaire inrichting 1.057
Civieltechnisch werk 2	Museum 310	Sportgebouw 3
Fietsenstalling 0	Overige ruimtes 96	Stallingsruimte 27
Gerechtsgedebouw 592	Onderwijsgebouw 33	Tbs-instelling 55
Gerechtsgedebouw zitting 69	Opslagplaats 70	Woning 43

FEITEN EN CIJFERS

Bruto vloeroppervlak (BVO) per klant in 1.000 m²

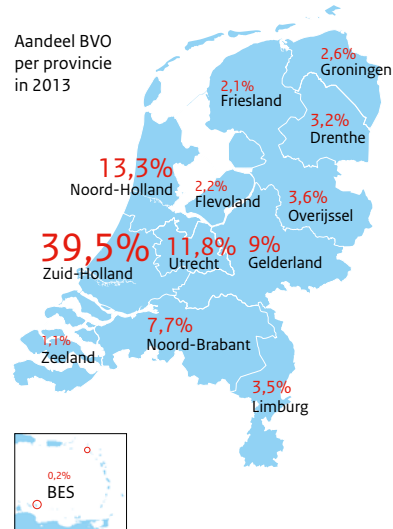
Algemene Zaken	23
Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties	343
Buitenlandse Zaken	107
Defensie	58
Economische Zaken, Landbouw en Innovatie	303
Financiën	938
Infrastructuur en Milieu	327
Hoge Colleges van Staat	146
Huis der Koning	85
Onderwijs, Cultuur en Wetenschap	629
Sociale Zaken en Werkgelegenheid	67
Veiligheid en Justitie	2.708
Volksgezondheid, Welzijn en Sport	230
Niet-rijksdiensten	180
Monumenten met erfgoedfunctie	69
Leegstand	360
Overig (o.a. in renovatie)	285

FEITEN EN CIJFERS

BVO per provincie in 1.000 m²

Provincie	2012	2013
Caribisch Nederland (BES)	13	15
Drenthe	217	220
Flevoland	151	152
Friesland	167	143
Gelderland	621	617
Groningen	249	181
Limburg	245	242
Noord-Brabant	545	531
Noord-Holland	924	911
Overijssel	256	246
Utrecht	817	810
Zeeland	77	76
Zuid-Holland	2.730	2.712
Eindtotaal	7.012	6.859

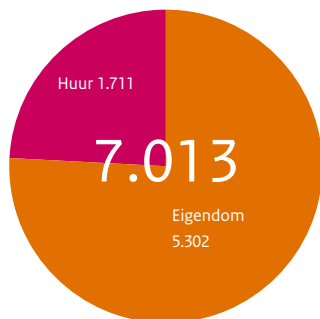
Aandeel BVO per provincie in 2013

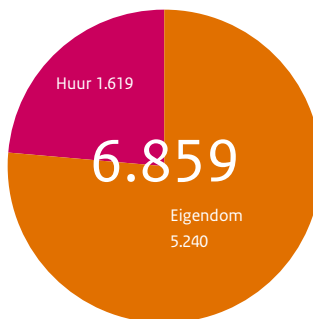
FEITEN EN CIJFERS

Verdeling eigendom/huur in 1.000 m²

2012

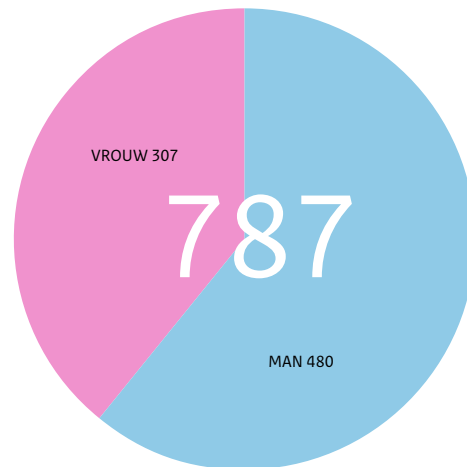

2013

Kerngegevens personeel

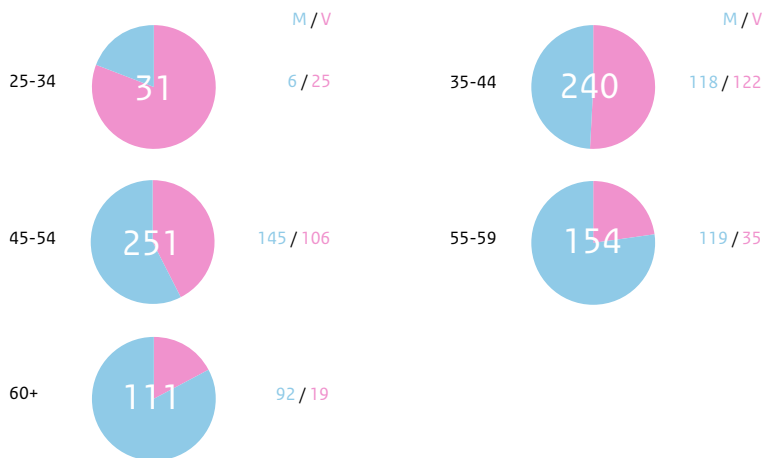
Personeelsomvang

	Vaste dienst	Tijdelijk	Eindtotaal
Bezetting fte ultimo	746,62	2,55	749,17
Aantal medewerkers	784	3	787

FEITEN EN CIJFERS

Leeftijdsopbouw

FEITEN EN CIJFERS

Uitstroom/instroom

IN

Leeftijd	M	V	Eindtotaal
----------	---	---	------------

25-34	3	0	3
-------	---	---	---

35-44	0	0	0
-------	---	---	---

45-54	0	1	1
-------	---	---	---

55-59	0	0	0
-------	---	---	---

60+	0	0	0
-----	---	---	---

Totaal	3	1	4
---------------	----------	----------	----------

UIT

Leeftijd	M	V	Eindtotaal
----------	---	---	------------

25-34	2	2	4
-------	---	---	---

35-44	2	1	3
-------	---	---	---

45-54	3	1	4
-------	---	---	---

55-59	1	1	2
-------	---	---	---

60+	17	2	19
-----	----	---	----

Totaal	25	7	32
---------------	-----------	----------	-----------

Ziekteverzuim

M	V	Totaal
3,5%	6,2%	4,5%

Dit is een uitgave van:

Rijksgebouwendienst
Rijnstraat 8, 2515 XP Den Haag
www.rgd.nl

2014